

OD PIEŚNI LEGIONOWEJ DO HYMNU POLSKIEGO

Ustalona tradycją pieśń patriotyczna, wyraz jedności, oficjalna forma społeczna manifestacji uczuć narodowych. Tyle o hymnach mówi zwięzła, encyklopedyczna definicja. Za polskim hymnem narodowym jednak stoi bogata historia, burzliwe dzieje ojczyzny i duma niepodległego narodu.

Polski hymn narodowy na przestrzeni dziejów zmieniał swe tytuły: Pieśń Legionów Polskich we Włoszech, Mazurek Dąbrowskiego, Jeszcze Polska. Jego melodia była znana dużo wcześniej, nim powstały słowa. To popularny w XVIII wieku mazurek ludowy nieustalonego autorstwa, wywodzący się prawdopodobnie z Podlasia. Stał się kanwą nut do pieśni napisanej przez Józefa Wybickiego w 1797 roku. To wówczas, w styczniu, na ziemi włoskiej została utworzona armia pomocnicza nosząca nazwę: Legiony Polskie we Włoszech. Dowództwo nad nią objął generał Jan Henryk Dąbrowski. Na prośbę generała jego przyjaciel Józef Wybicki ułożył słowa naszego przyszłego hymnu. Pierwsze publiczne wykonanie utworu, będącego wówczas pieśnią legionową, miało miejsce 20 lipca 1797 roku w Reggio nell'Emilia, gdzie stacjonowała świeżo powołana formacja zbrojna.

Może łatwo zapadający w pamięć rytm mazurka, może głębokie przesłanie patriotyczne, może umiłowanie ojczyzny kunsztownie zawarte w słowach spowodowały, że Pieśń Legionów stopniowo upowszechniła się i utrwaliła. Zagrzewała powstańców listopadowych, uczestników Wiosny Ludów, powstańców styczniowych, wreszcie żołnierzy na frontach pierwszej wojny światowej. Niektóre jej frazy ulegały zmianie pod wpływem aktualnych okoliczności. Generał Dąbrowski w pieśni ustępował miejsca takim nazwiskom jak Skrzynecki, Chłopicki, Dwernicki.

Pieśń nie przepadła, towarzyszyła dziejom narodu polskiego, nazywana już powszechnie Mazurkiem Dąbrowskiego. W 1918 roku Polska odzyskała niepodległość. Konstytucja marcowa 1921 roku określiła godło oraz barwy Rzeczypospolitej Polskiej, pozostawiając jednak otwartą sprawę hymnu. Tę częściowo reguluje rozkaz nr 221 z dnia 22 marca 1921 roku wydany przez Ministra Spraw Wojskowych generała Kazimierza Sosnkowskiego. Nakazuje on oddawanie honorów należnych hymnom państw sprzymierzonych także przy odgrywaniu Mazurka Dąbrowskiego.

Sześć lat później, 26 lutego 1927 roku, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wydaje okólnik ustanawiający pieśń zaczynającą się od słów „Jeszcze Polska” – pierwszych słów Mazurka Dąbrowskiego – formalnym hymnem narodowym. Polska tym samym ustanawia trwały zestaw atrybutów państwowości: godło, barwy i hymn.

Pierwotna wersja tekstu autorstwa Józefa Wybickiego została skrócona o dwie zwrotki, a linia melodyczna mazura – o kilka. Pierwszy ze skrótów wynikał z potrzeby aktualizacji treści słów do czasów, gdy naród polski odzyskał suwerenność. Drugi skrót, melodyczny, dopasował liczbę nut do liczby sylab refrenu, pozwalając zachować jej niezaburzony rytm.